

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 657/2019
03.07.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Невенке Важић, председника већа, Веска Крстајића, Биљане Синановић, Милунке Цветковић и Соње Павловић, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Снежаном Лазин, као записничарем, у кривичном предмету окривљених АА и ББ, због кривичног дела изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости из члана 317. став 3. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца КТЗ.бр.635/19 од 19.06.2019. године, поднетом против правноснажне пресуде Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године, у седници већа одржаној дана 03.07.2019. године, већином гласова, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца КТЗ.бр.635/19 од 19.06.2019. године, поднет против правноснажне пресуде Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду К.184/15 од 30.10.2018. године окривљени АА и ББ су оглашени кривим због извршења кривичног дела изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости из члана 317. став 3. у вези става 1. КЗ и осуђени су и то окривљени АА на казну затвора у трајању од 1 (једне) године, а окривљени ББ на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 2 (два) месеца. Оштећени ВВ, ГГ, ДД и ЋЋ су са имовинскоправним захтевом упућени на парницу.

Истом пресудом окривљени су обавезани да на име трошкова судско-медицинског вештачења солидарно исплате износ од 12.501,73 динара, те да на име паушала сваки од окривљених исплати суду износ од по 20.000,00 динара, а све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом принудног извршења. Окривљени АА је обавезан да плати трошкове кривичног поступка који се односе на постављеног му браниоца и који трошкови привремено падају на терет буџетских средстава суда, а о чијој висини ће суд одлучити посебним решењем.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године усвајањем жалбе браниоца окривљеног АА, а поводом те жалбе и жалби оца окривљеног АА, ЕЕ и браниоца окривљеног ББ, по службеној дужности у односу на окривљеног ББ, преиначена је пресуда Вишег суда у Новом Саду К.184/15 од 30.10.2018. године, тако што је Апелациони суд у Новом Саду на основу члана 422. тачка 2) ЗКП према окривљенима АА и ББ одбио оптужбу да су извршили кривично дело изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости из члана 317. став 3. у вези става 1. КЗ, те је одредио да трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда, док је жалба Вишег јавног тужиоца у Новом Саду одбијена као неоснована.

Решењем Апелационог суда у Новом Саду КЖ1 49/19 од 09.04.2019. године, на основу члана 431. став 1. ЗКП, исправљен је погрешно означен датум у изреци пресуде Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године, тако што у изреци пресуде уместо датума „07.10.2017. године“ треба да стоји датум „07.10.2007. године“, док у преосталом делу пресуда остаје неизмењена.

Републички јавни тужилац поднео је захтев за заштиту законитости КТЗ.бр.635/19 од 19.06.2019. године против обе наведене правноснажне пресуде, с тим што је из садржине захтева очигледно да се побија само пресуда Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године, због повреде закона из члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев и утврди да је правноснажним пресудама Вишег суда у Новом Саду К.184/15 од 30.10.2018. године и Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године повређен закон у корист окривљених АА и ББ и то одредба члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоцу окривљеног АА - адвокату Бранибору Јовичићу и браниоцу окривљеног ББ - адвокату Станиславу Јоцковићу сходно одредби члана 488. став 1. Законика о кривичном поступку, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Републичког јавног тужиоца и бранилаца окривљених, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажну пресуду против које је захтев за заштиту законитости поднет, па је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Републички јавни тужилац захтев за заштиту законитости подноси због повреде закона из члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП која је општег карактера, при чему формално не означава ни једну повреду закона, али се из образложења захтева закључује да је исти поднет због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП. Ово, имајући у виду да се у захтеву наводи да је погрешан закључак другостепеног суда да се у конкретном случају ради о правноснажно пресуђеној ствари, те да правноснажно окончани прекршајни поступци који су вођени против окривљених АА и ББ због прекршаја

из члана 6. став 3. Закона о јавном реду и миру по својој природи, тежини и сврси запрећене санкције (запрећена казна затвора до 60 дана) представљају кажњиво дело. По ставу Републичког јавног тужиоца описане радње окривљених које су им стављене на терет оптужним актом јавног тужиоца нису исцрпљене прекршајним поступцима, нити је последица предметног кривичног дела, која је таква да оправдава вођење кривичног поступка поред прекршајног, обухваћена прекршајним поступцима, при чему другостепени суд приликом одлучивања није узео у обзир да је различит заштитни објекат прекршаја и кривичног дела, обзиром да се наведеним прекршајем штити јавни ред и мир, док се предметним кривичним делом штити уставно уређење и безбедност Републике Србије, а у оквиру ког се штите и Уставом гарантована људска и мањинска права и слободе, између осталог и забрана изазивања расне, националне и верске мржње предвиђена чланом 49. Устава, а такође другостепени суд није размотрио ни додатне критеријуме и то идентитет заштићеног добра, тежину последице дела и санкцију.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости се, по оцени Врховног касационог суда, не могу прихватити као основани.

Ово са разлога јер се у конкретном случају ради о правноснажно пресуђеној ствари, а која околност трајно искључује кривично гоњење окривљених за предметно кривично дело, обзиром да је поводом истог животног догађаја, који се одиграо у истом временском и просторном оквиру, правноснажним решењем Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.26-6-399/07 од 12.10.2007. године према окривљеном АА обустављен прекршајни поступак, а окривљени ББ је правноснажним решењем Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.14-6-403/07 од 08.10.2007. године оглашен одговорним, и то због прекршаја који произилази из истих чињеница које су основ оптужбе за кривично дело које је окривљенима у предметном кривичном поступку стављено на терет.

Одредбом члана 4. став 1. ЗКП прописана је забрана поновног суђења у истој ствари, односно забрана гоњења лица за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен.

Поред тога, правна сигурност у казненом праву гарантована је и Уставом Републике Србије који у члану 34. став 4. прописује да нико не може бити гођен ни кажњен за кривично дело за које је правноснажном пресудом ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или поступак правноснажно обустављен, нити судска одлука може бити измењена на штету окривљеног у поступку по ванредном правном леку, а којим забранама подлеже и вођење поступка за неко друго кажњиво дело.

Такође, и одредба члана 4. став 1. Протокола број 7 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода прописује да се никоме не сме поново судити, нити се може поново казнити у кривичном поступку у

надлежности исте државе за дело због кога је већ био правноснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе.

Из наведених одредби јасно произилази да је забрањено кривично гоњење или суђење за кажњиво дело, уколико оно произилази из истих чињеница или чињеница које су у битном исте, а које су предмет дела које је већ правноснажно пресуђено.

Појам „кривично“ по Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, као и у пракси Европског суда за људска права израженој у пресуди „Engel i drugi protiv Holandije” од 08.06.1976. године, тумачи се на шири начин у односу на исти појам у нашем позитивном кривичном законодавству, тако да се тај појам односи не само на кривично дело по домаћем законодавству, већ и на прекршај под одређеним условима.

Уважавајући судску праксу Европског суда за људска права, Уставни суд Републике Србије је поставио критеријуме на основу којих се врши оцена да ли вођење поступка против окривљеног због дела које произилази из истог животног догађаја представља повреду начела *ne bis in idem*, а ти критеријуми су: 1. да ли су оба поступка која су вођена против окривљеног вођена за дело које по својој природи представља кажњиво дело, односно да ли је запређена санкција у прекршајном поступку по својој природи казненоправна; 2. да ли су дела због којих се окривљени казнено гони иста (*idem*) и 3. да ли је постојала двострукост поступка (*bis*). Дакле, по испуњењу сва три критеријума може се говорити о пресуђеној ствари.

Европски суд за људска права је кроз одлуку Великог већа у предмету *Zolotukhin v. Russia* од 10.02.2009. године (број представке 14939/03) дефинитивно стао на становиште да су чињенице једини критеријум за оцenu истоветности дела и да је метод примене чињеница као критеријума, у односу на метод правне квалификације, сигурнији за појединца, а и у пресудама Марести против Хрватске од 25.06.2009. године (број представке 55759/07), те Муслија против Босне и Херцеговине од 14.01.2014. године (број представке 32042/11), је примењиван чињенично утемељени приступ за разлику од приступа утемељеног на идентитету правних квалификација дела или идентитету заштићених добара.

Апелациони суд у Новом Саду као другостепени је, имајући у виду утврђене критеријуме и установљену праксу Европског суда за људска права, те прекршајне поступке који су поводом истог животног догађаја раније вођени и правноснажно окончани против окривљених АА и ББ, правилно нашао да су у конкретном случају испуњења сва три напред наведена критеријума, између осталог и да је прекршајни поступак који је вођен против окривљених вођен за дело које по својој природи представља кажњиво дело, те да се у конкретном случају ради о правноснажно пресуђеној ствари, а за шта је Апелациони суд у Новом Саду изнео јасне, детаљне и аргументоване разлоге у образложењу другостепене пресуде Кж1 49/19 од 06.03.2019. године, које разлоге као правилне прихвата и Врховни касациони суд.

Наиме, из списка предмета произилази да је решењем Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.26-6-399/07 од 12.10.2007. године, које је постало правноснажно дана 05.11.2007. године, на основу члана 234. став 1. тачка 9) Закона о прекршајима обустављен прекршајни поступак који је покренут против окривљеног АА због прекршаја из члана 6. став 3. Закона о јавном реду и миру, из разлога јер није доказано да је окривљени учинио овај прекршај.

Према чињеничном опису наведеног прекршаја исти је учињен на тај начин што су окривљени, између којих и окривљени АА, дана 07.10.2007. године у 17,05 у ... у улици ... у „...“ и башти клуба ... нарушавали јавни ред и мир виком, галамом и насилничким понашањем, тако што су викали на учеснике пријављеног јавног скупа у организацији „ЖЖ“, позивали их на тучу и гађали их камењем и циглама.

Поред тога, из списка предмета произилази да је правноснажним решењем Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.14-6-403/07 од 08.10.2007. године окривљени ББ оглашен одговорним за прекршај из члана 6. став 3. у вези става 4. Закона о јавном реду и миру и кажњен казном затвора у трајању од 25 (двадесетпет) дана.

Према чињеничном опису из изреке наведеног правноснажног решења, прекршај је учињен на тај начин што је окривљени ББ дана 07.10.2007. године око 17,05 часова у ..., у улици ..., у „...“ - башти Клуба ... реметио јавни ред и мир, тако што је у групи младића галамио и викао увредљиве речи учесницима пријављеног јавног скупа у организацији „ЖЖ“, у којем су учествовали бројни грађани, говорећи „Уа ... једне циганске, ... гађате се, маму вам ..., убиј“, чиме је угрозио мир и спокојство учесника јавног скупа.

Побијаном другостепеном пресудом Апелационог суда у Новом Саду Кж1 49/19 од 06.03.2019. године преиначена је првостепена пресуда Вишег суда у Новом Саду К.184/15 од 30.10.2018. године, тако што је према окривљенима АА и ББ на основу члана 422. тачка 2) ЗКП одбијена оптужба да су извршили кривично дело изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости из члана 317. став 3. у вези става 1. КЗ, из разлога јер се ради о правноснажно пресуђеној ствари.

Из чињеничног описа радњи кривичног дела изазивање националне, расне и верске мржње и нетрпељивости из члана 317. став 3. у вези става 1. КЗ које је окривљенима АА и ББ стављено на терет у предметном кривичном поступку оптужницом Вишег јавног тужиоца у Новом Саду КТ.бр.882/07 од 18.12.2008. године измењеном последњи пут поднеском јавног тужиоца од 19.07.2018. године, а због ког је према окривљенима побијаном другостепеном пресудом одбијена оптужба, произилази да чињенични опис предметног кривичног дела одговара чињеничном опису прекршаја из члана 6. став 3. Закона о јавном реду и миру, описаном у правноснажном решењу Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.26-6-399/07 од 12.10.2007. године (окривљени АА), односно описаном у правноснажном решењу Општинског органа за прекршаје у Новом

Саду Уп.бр.14-6-403/07 од 08.10.2007. године (окривљени ББ), обзиром да се догађај описан у наведеним прекршајним решењима и догађај описан у измењеном оптужном акту јавног тужиоца односи на исте окривљене, те да се догађај догодио истог дана - 07.10.2007. године око 17,05 часова, у истом месту - у ..., улица ... у „...“ - башти Клуба ..., при чему се догађај односи на суштински исте радње окривљених АА и ББ, а које радње су у битном на истоветан начин описане и у изрекама правноснажних прекршајних решења Општинског органа за прекршаје у Новом Саду и у диспозитиву измењеног оптужног акта ВЈТ у Новом Саду.

Дакле, чињенице које су обухваћене изрекама прекршајних решења, у суштини су битно исте, у односу на чињенице које су обухваћене диспозитивом оптужног акта јавног тужиоца у кривичном поступку у којем је према окривљенима одбијена оптужба, а након што су прекршајна решења постала правноснажна.

Стога, како се чињенични описи напред наведених прекршаја односе на исте окривљене, на исти животни догађај који се одвијао у исто време, на истом месту и са битно истоветним инкриминисаним радњама окривљених које су нераскидиво повезане, то је, по оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају правилно Апелациони суд у Новом Саду као другостепени нашао да се ради о правноснажно пресуђеној ствари и сходно томе у односу на окривљене преиначио првостепену осуђујућу пресуду, јер против истог учиниоца за исто кажњиво дело није могуће водити два поступка.

При томе, околност да чињенични опис прекршаја из члана 6. став 3. ЗЈРМ не садржи околности које се тичу задобијених лаких телесних повреда које су критичном приликом нанете оштећенима и наведене у диспозитиву оптужног акта јавног тужиоца, а која последица деловања окривљених (наношење телесних повреда) и није обележје тог прекршаја, али није ни обележје предметног кривичног дела по оцени Врховног касационог суда у конкретном случају није од утицаја и суштински не мења истоветан чињенични опис догађаја у оба поступка. Чињеница да постоји разлика у идентитету заштитног објекта, обзиром да се наведеним прекршајем штити јавни ред и мир, а предметним кривичним делом уставно уређење и безбедност Републике Србије, по оцени Врховног касационог суда у конкретном случају догађај у целини не чини суштински другачијим, обзиром да чињенице у оба поступка вођена према окривљенима, а које произилазе из истог животног догађаја, чине просторно, временско и садржајно нераскидиво јединство, а због чега је садржајно и циљно јединство радњи окривљених у овом конкретном случају оцењено као исто дело.

Имајући у виду напред цитиране законске, уставне и конвенцијске одредбе, као и утврђене критеријуме и установљену праксу Европског суда за људска права, те чињеницу да радње окривљеног АА описане у изреци правноснажног решења Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.26-6-399/07 од 12.10.2007. године, односно радње окривљеног ББ описане у изреци правноснажног решења Општинског органа за прекршаје у Новом Саду Уп.бр.14-

6-403/07 од 08.10.2007. године, са једне стране, а са друге стране радње због којих је према њима каснијом побијаном правноснажном пресудом одбијена оптужба јавног тужиоца, представљају у бити чињенично један исти догађај, то је Врховни касациони суд нашао да је Апелациони суд у Новом Саду као другостепени правилно закључио да се у конкретном случају ради о правноснажно пресуђеној ствари која трајно искључује кривично гоњење окривљених АА и ББ за предметно кривично дело, због чега побијаном правноснажном пресудом није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП у корист окривљених.

Са изнетих разлога, налазећи да побијаном пресудом није учињена повреда закона на коју се неосновано указује захтевом за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца КТЗ.бр.635/19 од 19.06.2019. године, то је Врховни касациони суд на основу члана 491. став 1. ЗКП наведени захтев Републичког јавног тужиоца одбио као неоснован.

Записничар-саветник
Снежана Лазин,с.р.

Председник већа-судија
Невенка Важић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић